

Cosmic - Behörigheter

Hitta i dokumentet

[Syfte](#)
[Gäller för](#)
[Länk till regional eller förvaltningsövergripande rutin](#)
[Bakgrund](#)
[Cosmic Behörighetsmodell](#)

[Tilldelning av behörigheter Cosmic](#)
[Regionala behov av ny eller förändrad Sussagemensam behörighet](#)
[Behovs- och riskanalyser](#)
[Referenser och bilagor](#)
[Uppdaterat från föregående version](#)

Rutinen är inte fullständig men ska användas tills vidare.

Syfte

Syftet med rutinen är att beskriva hur Region Halland styr och hanterar användares åtkomst till Cosmics produktionsmiljö.

Gäller för

Ambulans, Diagnostik och Hälsa
Hallands Sjukhus
Närsjukvården Halland, inkl Vårdval Halland
Psykiatri Halland
Regionkontoret
Regionservice
Övriga Privata Vårdgivare, med avtal Cosmic

Länk till regional eller förvaltningsövergripande rutin

[Behörigheter och åtkomst till it-system](#)

Bakgrund

Vårdgivare ansvarar för att användare enbart tilldelas den behörighet som krävs för arbetsuppgifterna. En alltför omfattande eller felaktig behörighet kan dels leda till obefogad spridning av patientuppgifter, dels ge användare behörighet till funktioner som de saknar kompetens att utföra. En alltför begränsad behörighet riskerar att leda till bristfällig vård med konsekvenser för patientsäkerheten.

Det finns flera lagrum och styrande förutsättningar som reglerar hur patientuppgifter ska skyddas vid behörighetstilldelning, se bland annat Patientdatalagen (2008:355), Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40).

Cosmic Behörighetsmodell

Cosmics behörighetsmodell är gemensamt utvecklad inom Sussa-samarbetet tillsammans med Cambio. Den består av flera delar som tillsammans styr vad

användaren har åtkomst till och kan göra i Cosmic. Behörighetsmodellen är framtagen för att säkerställa användares uppdrag och behov i Cosmic, samtidigt som lagar och förordningar kan efterlevas. Alla användare i Cosmic behöver en så kallad rollbaserad behörighet i Cosmic. Nedan beskrivs ett antal delar som styr åtkomst till Cosmics olika moduler, samt var och hur en användare presenteras i Cosmic:

Användarroll och behörighetsprofil
Vårdenhet i Cosmic
Funktionell Tilläggsbehörighet
Yrkesroll
Titel
Menyprofil
Inställningar och urval
Behörighet förskrivning i Cosmic

Användarroll och behörighetsprofil

Användarroll i Cosmic är ett behörighetsstyrande attribut som tilldelas användare. Rollbaserad behörighet betyder att varje användarroll endast kommer kunna se och göra det de har behörighet till i Cosmic. Användarroller är framtagna och anpassad utifrån vad som krävs för uppdraget i vården. Därför kommer till exempel sjuksköterskor, läkare och undersköterskor inte kunna se och göra samma saker i Cosmic. Syftet är att stärka patientens integritet, uppfylla myndigheternas krav och säkerställa att rätt person har rätt behörigheter.

Användarrollen används vid inloggning i Cosmic. Användare kan tilldelas en eller flera användarroller baserat på aktuella uppdrag i verksamhet. En användare kan till exempel ha uppdrag som både fysioterapeut och rehabiliteringskoordinator. Användaren behöver då växla mellan de olika användarrollerna i Cosmic utifrån uppdrag och behov i Cosmic. Vid loggkontroll visar användarrollen i vilket uppdrag användaren loggat in och tagit del av information i Cosmic. Det är därför viktigt att tilldela användaren avsedda användarroller utifrån verksamhetens behovsanalys.

Användarrollen är kopplad till en behörighetsprofil som innehåller paket av rättighetsnoder till Cosmics olika funktioner och moduler. Behörighetsprofilen styr *vad* en användare kan göra, exempelvis läsa, skriva och signera i journalen. Användarroller och behörighetsprofiler tas fram Sussa-gemensamt och finns dokumenterade i [Behörighetsdokument](#)

I nuvarande version 4.7 finns 160 stycken Sussagemensamt framtagna användarroller, uppdelade inom 3 grupper: vårdnära, administration och kommun.

Vårdenhet i Cosmic

Användare i Cosmic tilldelas behörighet till en eller flera vårdenheter (klinik eller motsvarande). Användarens uppdrag, regionala arbetssätt och rutiner avgör behovet av behörighet till vårdenheter. Användaren får då behörighet att logga in på underliggande

vårdande enheter (avdelning/mottagning). Enheter styr *var* användaren kan arbeta i Cosmic. Enheter konfigureras upp i Cosmic enligt regionens beställning till Cambio.

Funktionell tilläggsbehörighet

Vid behov av utökad funktionalitet och behörighet kan användaren även tilldelas en funktionell tilläggsbehörighet. Behörigheten tilldelas användare på individnivå. Ett exempel är aktivitetshanteraren för psykiatrisk tvångsvård, denna funktionella tilläggsbehörighet behöver beställas per användare utöver ordinarie användarroll(er). De funktionella tilläggsbehörigheterna tas fram Sussagemensamt och de finns dokumenterade i [Behörighetsdokument](#)

Yrkesroll

Yrkesroll i Cosmic är den legitimerade/officiala yrkesrollen som en användare har. Yrkesroller är Sussa-gemensamt framtagna attribut som tilldelas användare. Användare kan **endast ha en** yrkesroll i Cosmic och hantering sker i One Identity.

Behov av dubbla yrkesroller i Cosmic

Det finns ibland behov av dubbla yrkesroller i Cosmic. Till exempel när en Medicinsk sekreterare även har ett uppdrag som undersköterska i verksamheten. Användare med yrkesroll: Medicinsk sekreterare blir inte en bokningsbar resurs i Cosmic. Men yrkesrollen krävs för att användaren ska kunna skriva på uppdrag åt annan vårdpersonal samt sätta anteckning “klar att signera” i Cosmic. Dubbla yrkesroller behöver hanteras manuellt av Cambio. Cambio lägger till användaren i urvalet “vårdpersonal för arbetsenhet”. Användaren blir valbar resurs i Cosmic urval och listboxar. Vid behov av dubbla yrkesroller kan verksamheten lägga ett ärende till Cosmic Support, för vidare hantering mot Cambio.

Det finns i nuläget 41 olika yrkesroller framtagna i Cosmic.

Aktuella Yrkesroller finns dokumenterade i [Cosmic-Yrkesroller](#)

Se exempel på användning av yrkesroll nedan:

Filtrering i journal

Det är möjligt att filtrera journalen på bland annat yrkesroll.

Schemaläggning och Bokningsunderlag

Vårdtjänster kan konfigureras med specifika resurskrav (till exempel yrkesroll, lokal och utrustning). Det ger möjligheten att schemalägga och kalla patienter utan att alla resurskrav är uppfyllda, för att senare gå in och bemanna med matchande yrkesroll.

Skriva journal åt andra som Medicinsk Sekreterare

Funktionaliteten att sätta status “klar för signering” och välja vem som är ansvarig för anteckningen är kopplad till yrkesrollen Medicinsk sekreterare.

Patientavgift och Besökskostnad

Produkterna Patientavgift och Besökskostnad går att koppla till yrkesroll. Detta leder till att urvalet blir kortare och lättare att välja på för en användare. Till exempel kan det innebära att det bara går att välja Patientavgift för en läkare när betalregistrering för en resurs med yrkesroll läkare är vald.

Nationella tjänster

Yrkesrollen överförs till 1177 och NPÖ. Den används även i myndighetsrapportering, däribland PAR.

Urvalspaket

Urvalspaket som tilldelas användare för att förbättra systemets användarvänlighet är resursbaserade. Yrkesroll och enhet avgör vilket urvalspaket en användare tilldelas.

Titel

Användarens Titel i Cosmic hämtas ifrån regionens lokala HSA-katalog, HAK. Användarens titel på huvudpost HAK läses över till Cosmic. Användare kan **endast ha en Titel** i Cosmic. Titel i Cosmic presenteras i urval och listboxar, vid journalteckningar och i brev.

Eventuella frågor och behov gällande användarens Titel i Cosmic, hänvisas till HAK-förvaltningen.

Menyprofiler

Cambio ansvarar för att konfigurera och koppla ihop användarroller och behörighetsprofiler till menyprofiler i Cosmic. Menyprofiler är behörighetsstyrande och ger användare åtkomst till olika menyer. Det kan exempelvis ge användare länkar till andra system och specifika moduler i Cosmic. Det finns ännu ingen fastställd dokumentation gällande aktuella menyprofiler och dess innehåll. Ett utkast över menyprofiler har tagits fram av Cambio- [Länk till Cambio arbetsdokument](#)

Behörighet förskrivning i Cosmic

Vissa användarroller har specifika kopplingar i Cosmic för att kunna hantera olika funktionalitet utifrån olika områden, till exempel kopplat till förskrivning där utfärdarkategori och förskrivningsrätt också styr behörigheten.

Det är därför viktigt att användaren tilldelas den användarroll som avses i Cosmic. Beskrivning finns i Behörighetsdokument, se flik "Användarroll med koppling".

Beskrivning av Användarroller med koppling till specifik funktionalitet					
Vissa användarroller har specifika kopplingar i Cosmic för att kunna hantera olika funktionalitet utifrån olika områden, tex kopplat till förskrivning där utfärdarkategori och förskrivningsrätt också styr behörigheten.					
Användarroll	Utfärdarkategori (NEF)	Värde för Yrkeskvalifikation e-recept i Cosmic (Utfärdarkategori)	Fungerande förskrivarkod	Ordinationsrätt i Cosmic (Förskrivningsrätt utifrån SIL)	Kommenter
Läkare	LAK	Leg Läkare	personlig	Ingen mappning, full ordinationsrätt	
AT-läkare	ATL	AT-läkare	9000001	Ingen mappning, full ordinationsrätt	
BT-läkare	LAK	Leg Läkare	personlig	Ingen mappning, full ordinationsrätt	
ST-läkare	LAK	Leg Läkare	personlig	Ingen mappning, full ordinationsrätt	
Specialistläkare	LAK	Leg Läkare	personlig	Ingen mappning, full ordinationsrätt	
Specialistläkare, kontrasignering	LAK	Leg Läkare	personlig	Ingen mappning, full ordinationsrätt	
Specialistläkare, anestesi	LAK	Leg Läkare	personlig	Ingen mappning, full ordinationsrätt	
Läkare med särskilt förordnande	LMF	Läkare med särskilt förordnande	gruppförskrivarkod	Ingen mappning, full ordinationsrätt	Flera olika gruppförskrivarkoder finns beroende av förordnande.
Tandläkare	TAN	Tandläkare	personlig	Tandläkare (SIL-kod 2)	
Specialisttandläkare	TAN	Tandläkare	personlig	Ingen mappning, full ordinationsrätt	Specialisttandläkare bör endast användas för de användare som har speciallistkod 04 (oral kirurgi) eller 0490 (käkkirurgi).
Tandhygienist	TAH		personlig	Tandhygienist (SIL-kod 4)	
Barnmorska	BMO	Barnmorska	personlig	Barnmorska (SIL-kod 5)	
Sjuksköterska, förskrivningsrätt	SSK	Sjuksköterska med särskild behörighet	personlig	Sjuksköterska med förskrivningsrätt (SIL-kod 6)	
Specialistsjuksköterska, förskrivningsrätt	SSK	Sjuksköterska med särskild behörighet	personlig	Sjuksköterska med förskrivningsrätt (SIL-kod 6)	
Sjuksköterska, förskrivningsrätt + radiologi	SSK	Sjuksköterska med särskild behörighet	personlig	Sjuksköterska med förskrivningsrätt (SIL-kod 6)	
Sjuksköterska, förskrivning hjälpmedel	HJM	Hjälpmedelsförskrivare	9600008		tex Diabetessjuksköterska
Sjuksköterska, förskrivning hjälpmedel + dosändring	HJM	Hjälpmedelsförskrivare	9600008		
Stomiterapeut	SSK	Sjuksköterska med särskild behörighet	9610007		tex Stomisjuksköterska
Uroterapeut	SSK	Sjuksköterska med särskild behörighet	9610007		
Dietist		Dietist			

Tilldelning av behörigheter Cosmic

Behörighetshantering och uppföljning

Behörighetshantering i Cosmic sker uteslutande via Region Hallands identitet -och åtkomstplattform One Identity. Detta innebär att Region Halland har skapat förutsättningar för kontroll och systematisk uppföljning över samtliga användare och deras behörigheter i Cosmic produktionsmiljö.

Tilldelning, förändring och avslut av användarens behörighet Cosmic hanteras av chef eller delegerad medarbetare.

Övriga privata vårdgivare hanteras via regionala ombud i One Identity, tills dess att deras åtkomst och introduktion till One Identity är säkerställd.

Länk till information- [One Identity](#)

Observera att behörigheter till övriga system fortsatt hanteras enligt ordinarie regional behörighetshantering. Denna hantering sker via Virgam, blankett: Behörigheter IT-system, SD+ och andra kontaktvägar. Det är viktigt att användaren även får denna behörighet hanterad.

Tilldela behörighet

En förutsättning för att kunna tilldela behörighet i Cosmic, är att användare finns upplagd i lokal HSA (HAK- Hallandskatalogen). Data ifrån HAK synkroniseras flera gånger dagligen till One Identity och aktuell behörighetstilldelning kan genomföras för användaren.

Behörighet i Cosmic behöver ofta tilldelas i god tid inför anställning eller uppdragsstart. Detta för att möjliggöra resursplanering i Cosmic, skapa schema och bokningar i användarens namn. Lägg därför upp startdatum för användarens behörigheter i One Identity enligt verksamhetens behov.

Användarens grundbehörighet (användarroll + vårdenhet) och yrkesroll synkroniseras automatiskt efter godkännande till Cosmic CCHSA. Detta innebär att användare vid behov, kan logga in och börja arbeta i Cosmic inom ca 30 minuter.

Cambio utför delar av användarhantering i Cosmic som tjänst till Region Halland.

Användare i urval

Cambio ansvarar för att användaren skriptas rätt inom inställningar och urval. Skriptet "användare i urval" är schemalagt och körs 3 gånger per dygn. Det innebär att användare som exempelvis behöver vara bokningsbar resurs eller remissmottagare i verksamheten, presenteras i Cosmics urval/listboxar inom några timmar.

Skriptet "användare i urval" utgår ifrån yrkesroll och vårdenhet i Cosmic. Det finns 4 Sussagemensamma urvalspaket i Cosmic. Användarens yrkesroll i Cosmic är därför avgörande för i vilka urval/listboxar användaren presenteras. Detta utgår även ifrån verksamhetens beställning av grundkonfiguration/enhetskonfiguration Cosmic. Användarens behörighet till vårdenhet styr var, dvs på vilka vårdande enheter en användare presenteras i urval/listboxar. Mappning av yrkesroll och urvalspaket kan utläsas här: [Yrkesroll-Urvalspaket](#)

Tilläggsbehörigheter

Tilldelning och avslut av funktionella tilläggsbehörigheter sker i One Identity. Men till skillnad mot grundbehörighet, saknas automatisering av tilläggsbehörigheter till Cosmic. Efter godkännande i One Identity hanteras tilläggsbehörigheten manuellt av regional support. Beställning läggs vidare i ett ärende till Cambio support, som lägger upp behörigheten för användaren. Tid för hantering kan variera, antal dagar.

Beställningsbara användarroller i One Identity

Många verksamheter har fått sina behovsanalyser konfigurerade som beställningsbara behörigheter i One Identity. Dock uppstår ibland behov av att lägga till fler användarroller för aktuell verksamhet. Det kan vara nya användarroller som levererats i Sussa-gemensam leverans eller en ny användare med ett nytt uppdrag i verksamheten. Användarroller för studerande kan vara exempel på nytt behov som uppstår i verksamheten och behöver konfigureras upp i One Identity.

När en användarroll saknas att beställa i One Identity, kan verksamheten lägga en beställning i SD+. Användarrollen skapas då upp som beställningsbar i One Identity, för den aktuella verksamheten.

Använd följande ärendemall vid beställning One Identity: [Ärenden One Identity](#)

Regionala behov av ny eller förändrad Sussa-gemensam behörighet

Vid behov av ny eller förändrad användarroll, behörighetsprofil eller tilläggsbehörighet kontaktas regional förvaltning Cosmic. Behov kan uppstå om verksamheters arbetssätt och arbetsfördelning i Cosmic, inte stöds av de Sussa-gemensamma behörigheterna. Dessa förändringsbehov framställs i en regional ändringsbegäran, som sedan hanteras gemensamt inom Sussa vårdstöd. En ändringsbegäran kan genomföras under förutsättning att 7 av 9 regioner godkänner denna.

Nya eller förändrade användarroller, behörighetsprofiler och tilläggsbehörigheter som Sussa-gemensamt tas fram och fastställts, levereras i kommande version av Behörighetsdokument.

När Sussa vårdstöd har lagt beställning av en ny version av behörighetsdokumentet, konfigurerar Cambio upp regionala miljöer Cosmic enligt aktuell beställning.

Behovs- och riskanalyser

Behovs- och riskanalyser har genomförts löpande under framtagande av den Sussa-gemensamma behörighetsmodellen. Underlag från analyser finns samlade på Sussa vårdstöds samarbetsyta- ProjectPlace. Samtliga regioner inom Sussa har deltagit vid dessa analyser. Det finns i nuläget ingen möjlighet att skapa regionala behörigheter Cosmic.

Referenser och bilagor

[Behörigheter och åtkomst till it-system](#) Regional rutin
[Behörighetsdokument](#) Excelfil Sussa vårdstöd
[Cosmic-Yrkesroller](#) Excelfil Sussa vårdstöd
[Länk till Cambio arbetsdokument](#) Menyprofiler Sussa
[Yrkesroll-Urvalspaket](#) Cambio
[One Identity](#) Information och guider, SharePoint
[Ärenden One Identity](#) Ärendemall SD+

Uppdaterat från föregående version

2025-07-09 Ny rutin
